

Solidarność. Podaj dalej!

Jak fotografować wydarzenia edukacyjne?

Erasmus+

Fundacja
Szkoła z Klasą

Jeśli realizujesz dodatkowe wydarzenia i warsztaty dla uczniów i uczennic, doskonale wiesz, ile pracy, zaangażowania i uwagi wymagają od ciebie takie działania.

Biorąc udział w projektach edukacyjnych, otrzymujesz wsparcie, pomysły i narzędzia, ale również pewne oczekiwania od grantodawcy. Jednym z nich bywa „dokumentacja fotograficzna” realizowanych działań. Prawdopodobnie nie jesteś zawodową fotografką/ zawodowym fotografem, a zdjęcia robisz – tak jak większość z nas – korzystając ze smartfona.

Przygotowałam dla ciebie garść wiadomości i wskazówek, dzięki którym wykonywanie dokumentacji fotograficznej będzie łatwiejsze i bardziej użyteczne.

„Dokumentacja” fotograficzna?

„ZRÓBMY DOKUMENTACJĘ FOTOGRAFICZNĄ – BĘDIEMY MIEĆ DOWÓD I NIKT NAM NICZEGO NIE ZARZUCI”.

„FOTOGRAFIA POKAZUJE PRAWDĘ”.

„FOTOGRAFIA MÓWI WIĘCEJ NIŻ TYSIĄC SŁÓW”.

„ZOBACZ – WIDZISZ? BYŁO WŁAŚNIE TAK JAK NA ZDJĘCIU”.

To powszechne przekonania dotyczące zdjęć. Fotografia została wynaleziona w połowie XIX wieku, gdy w świecie zachodnim dominowały ambicje imperialne, autorytet nauki i wiara pokładana w rewolucję przemysłową. Jako wynalazek oparty na prawach optyki i che-

mii została wówczas okrzyknięta obiektywną, prawdziwą, niezapośredniczoną. Ale czy myślenie o fotografii w kategoriach prawdy i fałszu jest zasadne? Możesz przeprowadzić **proste doświadczenie**, w którym sama/sam to sprawdzisz.

Przygotuj aparat fotograficzny (może to być aparat w telefonie). Poproś uczniów i uczennice o opuszczenie klasy. W sali zaaranżuj niecodzienną sytuację – na przykład nietypowe ustawienie krzeseł lub rośliny doniczkowe postawione na jednej ławce. Możesz też poprosić dwie osoby, żeby weszły i usiadły przy biurku. Zaproś kolejne osoby, aby pojedynczo wchodziły do klasy. Przekazuj im aparat z prośbą o wykonanie jednego zdjęcia, bez dodatkowych instrukcji. Następnie obejrzyjcie wspólnie wszystkie zdjęcia – czy są wśród nich choćby dwa identyczne? Najprawdopodobniej nie. Każde zostało wykonane przez inną osobę, która wybrała jakieś miejsce, pozycję, punkt widzenia i moment. Czy którakolwiek z fotografii „kłamie”, a inna „mówi prawdę”?

O fotografii można pomyśleć inaczej*:

FOTOGRAFIA JEST SUBIEKTYWNYM PUNKTEM WIDZENIA:

autor zdjęcia ma swoje indywidualne cechy (takie jak wzrost, ostrość widzenia, umiejętność użycia aparatu), przekonania i cele (robi zdjęcie z jakiegoś powodu), a także uczucia (postrzega fotografowaną sytuację przez pryzmat osobistej wrażliwości lub zainteresowań).

FOTOGRAFIA JEST TEŻ RELATYWNA:

odbiorczynie, patrząc na zdjęcia, nie zobaczą „obiektywnej rzeczywistości” i „dowodu”, a pewną interpretację wydarzeń zamkniętą w wybranych, subiektywnych kadrach.

Fotografia zależy od tego, jak jej użyjemy. Traktowana jako osobisty – subiektywny i relatywny – obraz pozwala dzielić się swoim punktem widzenia i opowiadać historie.

* Więcej o rozumieniu fotografii w kontekście edukacji wizualnej i krytycznej możesz przeczytać na stronach: szkolapatrzenia.pl, wizjonerzy.e.org.pl oraz w książce „Widzi mi się” wydanej przez Fundację Archeologii Fotografii.

Po co robimy zdjęcia na wydarzeniach

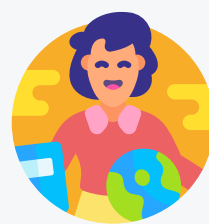
Oczekiwanie od was – nauczycielek i nauczycieli zaangażowanych w projekt – fotografowania realizowanych działań nie jest jedynie wymogiem formalnym. Nie wynika też z ograniczonego zaufania czy nadmiernej kontroli. Wiąże się

z potrzebami grantodawcy lub placówki, w której pracujecie, ale przy odpowiednim podejściu do robienia zdjęć może odpowiadać także na potrzeby innych osób.

Potrzeby realizatorki projektu – Fundacji Szkoła z Klasą:

- » uzupełnienie sprawozdania – fotografie przeprowadzonych działań pozwalają lepiej zrozumieć przebieg, atmosferę i efekty warsztatów opisanych w sprawozdaniu;
- » informowanie o działalności fundacji – wybrane zdjęcia z waszych działań pokazują sposób działania fundacji i realizację jej misji;
- » promocja projektu i udzielanego wsparcia – zdjęcia mogą zachęcić kolejne osoby do udziału w projekcie;
- » dalsza sprawozdawczość – organizacja, która was wspiera, często także sprawozdaje się ze swoich działań, w tym ze zrealizowanych w ramach wsparcia przedsięwzięć.

Twoje potrzeby jako osoby organizującej/prowadzącej:

- » możliwość przyjrzenia się sytuacji z innej perspektywy – kiedy organizujesz lub prowadzisz zajęcia, możesz mieć rozproszoną uwagę, skupiać się na zadaniach; uważne obejrzenie zdjęć po fakcie pozwala czasami zauważyć detale, których nie widzimy w ferworze działania;
- » tworzenie portfolio własnych działań – fotografujesz sytuację, którą (współ)tworzysz – to część twojej ścieżki zawodowej;
- » możliwość wyeksponowania swojego osiągnięcia – na stronie internetowej szkoły lub fizycznie, w gablocie/na tablicy informacyjnej – i zainspirowania innych do podobnych działań.

Potrzeby osób uczestniczących – uczniów i uczennic:

- » zobaczenie siebie w sytuacji nauki, rozwoju i wspólnego doświadczenia – oglądanie zdjęć pozwala zintegrować osobiste doświadczenie, przypomnieć sobie umiejętności, informacje i uczucia, które towarzyszyły minionej sytuacji;
- » pamiątka z niecodziennej, ważnej lub rozwijającej sytuacji – udział w warsztatach i projektach edukacyjnych bywa dla młodych osób wyjątkowym doświadczeniem, z którego miło jest otrzymać pamiątkę;
- » duma z własnych osiągnięć – wyeksponowanie zdjęć w przestrzeni szkoły może dać zaangażowanym osobom satysfakcję, a inne zachęcić do udziału w podobnych działaniach w przyszłości.

Potrzeby innych osób:

- » rodzice/opiekunowie osób uczestniczących w projekcie – chętnie obejrzą zdjęcia, aby lepiej zrozumieć, czego doświadczyło lub nauczyło się ich dziecko dzięki udziałowi w zajęciach;
- » nauczycielki i nauczyciele o podobnych doświadczeniach lub rozważający udział w tego typu projekcie;
- » osoby zainteresowane edukacją, które szukają inspiracji na zajęcia tematyczne lub warsztaty z grupami.

Jak robić zdjęcia, aby miały szansę spełnić te potrzeby, a przy tym – wykonać je samodzielnie, bez angażowania osoby zawodowo zajmującej się fotografią?

Praktyczne wskazówki

Przed wydarzeniem

01. WSPARCIE

Prowadzenie zajęć i jednocześnie robienie zdjęć jest szczególnie wymagające. Sprawdź, czy możesz poprosić o pomoc osobę z kadry lub personelu szkoły.

02. SPRZĘT

Zapoznaj się z aparatem, którym będziesz fotografować. Jeśli jest to aparat w twoim smartfonie, to pamiętaj, aby:

- a. wyłączyć lampę błyskową;
- b. naładować baterię do pełna;
- c. ustawić maksymalną rozdzielczość zdjęć;
- d. sprawdzić, czy masz odpowiedni zapas pamięci.

03. ZGODA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH

Osoby, które będą brały udział w zajęciach, powinny wiedzieć, że będą fotografowane. Chodzi zarówno o to, aby nie działać z zaskoczenia, a tym samym nie peszyć i nie stresować osób uczestniczących, jak i o kwestie prawne. W przypadku dzieci i młodzieży konieczna jest pisemna zgoda rodzica/opiekuna na wykonywanie zdjęć podopiecznych i późniejsze użycie ich wizerunków do celów informacyjnych i promocyjnych projektu. Jeśli uzyskanie zgody nie jest możliwe lub zgoda nie została udzielona, zdjęcie nie może być udostępnione publicznie.

04. ZAPOZNANIE SIĘ Z PRZESTRZENIĄ

Przyjrzyj się miejscu, w którym odbędzie się warsztat/spotkanie. Najlepiej odwiedź przestrzeń o tej porze dnia, o której jest zaplanowane wydarzenie. Zwróć uwagę na światło – czy jest rozproszone, czy wpada bezpośrednio przez okna. Skąd najlepiej fotografować, aby uniknąć ujęć pod światło (wtedy często fotografowane sylwetki są nierozpoznawalne)? Jeśli światło jest sztuczne, zrób testowe zdjęcie swoim aparatem i sprawdź, czy kolory wychodzą naturalne, czy są zbyt żółte lub niebieskie. Jeśli możesz, dopasuj tryb „temperatury światła” w taki sposób, aby neutralizował kolor sztucznego oświetlenia. Zwróć uwagę, jakie punkty widzenia możesz zająć w przestrzeni. Czy da się odejść i sfotografować sytuację w szerszym planie? A może jedynie z bliska? Czy jest tu scena/trybuna/schody, które umożliwią ci spojrzenie na sytuację z góry?

05. ANALIZA SCENARIUSZA WYDARZENIA

Przyjrzyj się scenariuszowi i podkreśl te momenty, które uważasz za kluczowe. Przykładowo w trakcie zajęć plastycznych mogą to być: wejście osób do sali, stoły z przygotowanymi materiałami plastycznymi, sięganie po pędzle/farby, widok wybranej pracy w trakcie tworzenia i emocje na twarzach osób uczestniczących, „twórczy nieład” – widok stołu w ferworze pracy, końcowe prace trzymane w dłoniach przez autorów/autorki.

FOTOGRAFOWANIE POLEGA NA WYBIERANIU – nie tylko gotowych zdjęć, ale także momentów i sytuacji, które chcemy uwiecznić. Nie ma potrzeby, aby z godzinnych zajęć powstawało 200–300 zdjęć. O wiele cenniejsze będzie 20 przemyślanych i atrakcyjnych ujęć, które pozwolą poczuć atmosferę i zrozumieć przebieg spotkania widzianego z twojej perspektywy.

W trakcie wydarzenia

01. **EMOCJE, NIE TYLKO FAKTY**

Spróbuj raczej oddać atmosferę niż liczby. Opowiedz historię, zamiast tworzyć „dowody”. Jeśli w zajęciach brało udział 20 osób, to nie ma potrzeby, aby na każdym zdjęciu były widoczne wszystkie. O wiele cenniejsze będzie zbliżenie roześmianej twarzy, gest sięgania po narzędzie, dwie osoby widoczne w trakcie ćwiczenia lub innej interakcji, „podglądanie” zza ramienia uczestnika powstającej pracy.

02. **„ŁAPANIE” ZAMIAST POZOWANIA**

Idealnie, jeśli osoby, które fotografujesz, nie będą zwracały na ciebie uwagi. Zdecydowanie ciekawsze i bardziej przydatne są zdjęcia wynikające z uważnej obserwacji sytuacji i wybierania naturalnych, spontanicznych gestów, min i postaw. Nie ma potrzeby, aby prosić osoby uczestniczące o celowe pozowanie, stanie prosto przed obiektywem czy patrzeć bezpośrednio w twoją stronę. Bardziej autentyczne będą portrety wyrażające zachwyt, zdziwienie lub skupienie niż pozowane uśmiechy.

03. **BLISKO, DALEKO I Z GÓRY**

Do opowiadania historii przydają się zarówno ujęcia w szerokim planie (z oddalenia), jak i portrety czy detale. Śmiało używaj ciała: możesz podejść blisko, aby sfotografować pracujące dłonie, a chwilę potem odejść najdalej, jak się da, aby wykonać zdjęcia ukazujące skalę sytuacji. Pamiętaj, że możesz kucnąć i skierować obiektyw do góry, wyciągnąć rękę z aparatem nad stół, przy którym siedzą i pracują pochylone osoby, wyjść z sali i „podejrzeć” sytuację przez okno lub wejść na schody i sfotografować ją z lotu ptaka.

04. **BEZ TWARZY TEŻ MOŻE BYĆ OSOBIŚCIE**

Bez względu na to, czy pozyskałeś/pozyskałaś zgody na użycie wizerunków, spróbuj pamiętać o wykonaniu kilku zdjęć, na których nie są widoczne twarze dzieci i innych osób uczestniczących. Może to być zdjęcie robione przez ramię (ukazujące to, na co patrzy osoba, za którą stoimy) albo idąca/biegnąca grupa fotografowana zza pleców. Może to być spontaniczny gest roześmiania się i zakrywania przy tym twarzy. Dobrze sprawdza się „portret bez twarzy”: gdy osoba pozująca chowa się za prezentowanym (związanym z wydarzeniem) obiektem. Wreszcie – mogą to być zdjęcia dłoni: trzymających się nawzajem, używających narzędzia, wykonujących prace związane z zajęciami.

05. **ODŁÓŻ APARAT, POCZEKAJ**

Nie fotografuj non stop. Daj sobie czas, aby się rozejrzeć, poczuć atmosferę, przejść się po sali wśród osób uczestniczących. Jeśli nie dzieje się nic dynamicznego – na przykład osoby czytają zadanie, namyślają się, słuchają prezentacji – zajrzyj do scenariusza i poczekaj na lepszy moment. Fotografowanie to wybieranie, które zaczyna się już na etapie robienia zdjęć.

06. **SZUKANIE NEUTRALNEGO TŁA**

Fotografując osobę, obiekt lub sytuację, zwracaj uwagę nie tylko na pierwszy plan, ale również na tło. Im bardziej neutralne i jednolite, tym wyraźniejsze będą obiekty, które uznałeś/uznałaś za interesujące. Czasami wystarczy zrobić krok w bok i osoba portretowana będzie widoczna na tle białej ściany, a nie np. regału z książkami. W zależności od tego, jakim aparatem się posługujesz, zauważ, że możesz ustawić ostrość na osobę/obiekt na pierwszym planie (w smartfonie zwykle dotykamy palcem na ekranie miejsca, na którym chcemy ustawić ostrość obiektywu), a wtedy tło będzie lekko nieostre – tym samym wydobywasz z chaosu elementów to, co najważniejsze.

07. KADROWANIE

Tuż przed wykonaniem zdjęcia zwróć uwagę na to, co dzieje się na granicach kadru: przejdź wzrokiem po granicach ekranu i zwróć uwagę, czy przypadkiem nie znajdują się tam rzeczy zbędne, zaburzające kompozycję lub odciągające uwagę od głównego motywu. Zwracaj uwagę szczególnie na bardzo ciemne i bardzo jasne obiekty. Często wystarczy przesunąć aparat odrobinę w bok lub zrobić pół kroku do przodu/ do tyłu, aby poprawić kadr przed wykonaniem zdjęcia.

08. PAMIĘTAJ, ŻE OPOWIADASZ SWOJĄ HISTORIĘ

Robiąc zdjęcia podczas wydarzenia, dzielisz się swoim punktem widzenia i opowiadasz własne doświadczenie udziału w spotkaniu. To twoje oko wyłapuje momenty, które uznajesz za szczególnie znaczące, charakterystyczne lub atrakcyjne. Uruchom też ucho: jeśli zdołasz, notuj pojedyncze wypowiedzi, cytaty lub konteksty związane z fotografowanymi sytuacjami. Mogą się okazać świetnymi podpisanymi do zdjęć.

09. SERIA I CYKL

Pomysł na serię zdjęć może być sposobem na podsumowanie zajęć. Przykładowo: serią będzie zestaw zdjęć prezentujących dłonie każdej osoby trzymającej karteczkę z imieniem/ swoją pracę/ atrybut związany ze spotkaniem. Z kolei myślenie cyklem zdjęć to myślenie narracyjne: sytuacja, którą fotografujesz, ma swoje rozpoczęcie, rozwinięcie i zakończenie. Cykl może mieć swojego bohatera i bohaterkę – to z jego/ jej perspektywy przedstawisz całe wydarzenie.

10. OPOWIADACIE WSPÓLNĄ HISTORIĘ

Pamiętaj, że możesz zaangażować osoby uczestniczące w fotografowanie, które będzie rodzajem dokumentacji, a przy tym ewaluacji wydarzenia. Przykładowo – każda osoba uczestnicząca może zostać zaproszona, aby wykonać jedno zdjęcie o tytule „co wyniosłam/wyniosłem z tego spotkania”.

Po spotkaniu

01. WYBIERANIE ZDJĘĆ

Zgraj zdjęcia na dysk komputera lub obejrzyj spokojnie w telefonie. Zwróć uwagę, które momenty są sfotografowane kilkakrotnie, które ujęcia są powtórzone, przyjrzyj się zdjęciom wykonywanym jedno po drugim i wybierz korzystniejsze (czyli np. wyraźniejsze, lepiej oświetlone, z otwartymi oczami itd.). Oglądanie i kasowanie zdjęć jest jedną z kluczowych kompetencji w pracy z fotografią. Mniej znaczy więcej – wybierając zestaw 20–30 z kilkuset (w tym wielu nieudanych) zdjęć, zyskujesz szansę, że faktycznie zostaną użyte, będą przydatne i sprawią radość wielu osobom.

02. FILTRY/ OBRÓBKA/ PRZYCINANIE

W każdym smartfonie są dostępne opcje podstawowej obróbki zdjęć. Mając wybranych 20–30 plików, możesz zająć się edycją każdego kolejno, używając opcji „autokorekcja”. Ewentualnie – jeśli widzisz, że zdjęcie jest atrakcyjne, ale zdecydowanie za ciemne lub za jasne – użyj funkcji „ekspozycja”. Dla zwiększenia atrakcyjności i dynamiki zdjęć możesz też skorzystać z opcji „kontrast”, „nasylenie” i „ostrość” – jednak nie należy z tym przesadzać, aby nie zaburzyć czytelności fotografii.

03. OPISY DO ZDJĘĆ

Fotografie nie mówią same za siebie. Gdy masz wybrany zestaw 20 zdjęć, możesz sobie pozwolić na odrębne opisanie każdego z nich. W podpisie może się znaleźć imię widocznej osoby, wyjaśnienie wykonywanej przez nią czynności, ale także fragmenty wypowiedzi czy cytaty z ankiet ewaluacyjnych.

04. **DOSTĘP DO ZDJĘĆ DLA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH**

Wykonane przez ciebie zdjęcia mogą być cenne nie tylko dla grantodawcy czy realizatorki projektu, ale także dla osób uczestniczących w spotkaniu i ich bliskich. Wybrane i obrobione fotografie możesz opublikować na stronie szkoły lub umieścić na dysku w chmurze. Dzięki temu każda chętna osoba będzie miała do nich dostęp jako do osobistej pamiętki.

05. **PUBLIKACJA ZDJĘĆ**

Formalna zgoda na publikację wizerunku dziecka to kwestia, której wymaga prawo. Ważne jednak, żeby w bezpośredniej rozmowie zadbać o komfort sfotografowanych osób. Dzieci i młodzież dorastają w rzeczywistości mediów cyfrowych, gdzie dużym problemem bywa rówieśniczy hejt i cyberprzemoc. Zanim opublikujesz fotografie, obejrzyj je z uczestnikami i uczestniczkami wydarzenia. Może to być okazja do ewaluacji, wspólnego nazwania, co zyskaliście dzięki udziałowi w wydarzeniu, i zastanowienia się, czy chcecie kontynuować takie działania w przyszłości. Zapytaj osoby uczestniczące, czy zgadzają się, aby ten wybór zdjęć opublikować w szkolnej gablocie lub na stronie internetowej. Jeśli zaobserwujesz zawstydzenie, śmiech czy konsternację choćby u jednej z osób – okaż zainteresowanie, dopytaj o powód tej reakcji. Jeśli poprosi, aby nie publikować konkretnego zdjęcia – uszanuj to. Nawet jeśli masz formalną zgodę rodziców/opiekunów, to warto zadbać o komfort i decyzyjność młodych osób w kwestii publikowania własnego wizerunku. Więcej na ten temat przeczytasz tutaj: <https://fundacja.orange.pl/wizerunki-dzieci>.

Przykładowe zdjęcia

02. Pracujące dłonie widziane z góry

Ręce osoby uczestniczącej wykonującej pracę związaną z tematem spotkania. Osoba fotografująca kucnęła/usiadła przed osobą fotografowaną i skierowała obiektyw aparatu w dół, aby pominąć w kadrze twarz dziecka.

01. Detal widziany z góry

Przedmioty, drobiazgi, gadżety rozsypa-
ne na stole i związane z wydarzeniem zo-
stały sfotografowane przez osobę, która
nachyliła się nad stołem lub zrobiła zdję-
cie wyciągniętą ręką (aparat był trzymany
równolegle do stołu).

03. Pracujące dłonie widziane z boku

Wykonywanie notatek, rysowanie, pra-
ca przy stole mogą być obserwowane
z boku. Osoba fotografująca stanęła
obok i skierowała aparat w dół.

04. Detal widziany zza ramienia

Osoba fotografująca stanęła za plecami lub z boku fotografowanej osoby. Bohaterka zdjęcia zachowuje anonimowość, choć jest wyraźnie zaangażowana w sytuację. Ostrość jest ustawiona na trzymanym przedmiocie.

05. Zdjęcie zdjęcia

Zdjęcie dłoni trzymającej telefon lub aparat fotograficzny tworzy kompozycję pudełkową: pozwala zobaczyć to, na co zwróciła uwagę osoba uczestnicząca w spotkaniu.

06. Szerszy plan widziany z góry

Osoba fotografująca stanęła nad grupą pracującą w kręgu. Różnica wysokości była wystarczająca, aby osiągnąć szerszy kadr. Użycie krzesła/taboretu stworzyło- by jeszcze szersze pole widzenia.

08. Uchwycenie gestu, spojrzenie z dołu

Osoba fotografująca klękła wśród osób uczestniczących i oparła aparat fotograficzny na podłodze, wykonując zdjęcie z żabiej perspektywy. Nikt nie zwraca uwagi na obiektyw aparatu, osoby są pochłonięte swoim zadaniem.

07. „Portret bez twarzy”

To sytuacja, gdy osoby biorące udział w spotkaniu są widoczne na zdjęciu, ale z jakiegoś powodu nierozpoznawalne. Są schowane za gadżetem/wykonaną pracą lub zasłaniają twarze dłoń w geście śmiechu. Dodatkowo obserwujemy na tym zdjęciu „spojrzenie zza pleców” – widzimy, że osób biorących udział w spotkaniu było więcej, bo ich ciemne, kontrastowe sylwetki wypełniają pierwszy plan zdjęcia.

09. Szeroki plan zza pleców

Osoba fotografująca stanęła na końcu sali, oddaliła się tak bardzo, jak było to możliwe. W szerokim kadrze widać wszystkie uczestniczące osoby, jednocześnie żadna z nich nie jest rozpoznawalna.

10. Gest, „portret bez twarzy”

Uchwycenie momentu, który pozwala zaobserwować czynność, zaangażowanie i uśmiech, ale zachowuje anonimowość fotografowanej osoby.

12. Szeroki plan, spojrzenie z wysoka

Osoba fotografująca być może stanęła na krześle/kubiku/schodku – dzięki temu łączy spojrzenie z daleka ze spojrzeniem z góry. Fotografia pozwala zobaczyć skalę wydarzenia (liczbę osób siedzących w kręgach, także na drugim planie), a przy tym indywidualne bohaterki pierwszego planu.

11. Portret, bez pozowania

Uchwycenie momentu, w którym fotografowana osoba mówi/działa/uśmiecha się, ale nie robi tego ze względu na obiektyw – jest zatopiona w swoim działaniu, kieruje uwagę na inne osoby, nie na aparat.

13. Zdjęcie grupowe, pamiątkowe

Zostało zrobione z wykorzystaniem schodów. Dzięki różnym poziomom wszystkie osoby są widoczne i nikt nikogo nie zasłania. To zdjęcie jest w oczywisty sposób pozowane – warto dać chwilę fotografowanym osobom, aby usiadły wygodnie, znalazły swobodną pozycję. Sposobem stosowanym przez fotografów i fotografski przy takich zdjęciach grupowych jest zaproszenie wszystkich do zamknięcia oczu i otwarcia ich na umówione hasło – zdecydowanie ważniejsze od tego, aby wszyscy się uśmiechali, jest to, aby na zdjęciu wszystkie osoby miały otwarte oczy.

Pamiętaj

- ✓ Emocje, nie tylko fakty
- ✓ „Łapanie” momentów zamiast pozowania
- ✓ Blisko, daleko, z góry – różne punkty widzenia
- ✓ Szukaj neutralnego tła
- ✓ Kadrowanie – sprawdzaj granice zdjęcia
- ✓ Opowiadasz historię – notuj wypowiedzi/ spostrzeżenia

Checklista na wydarzenie

Przygotowania

- ☐ Naładowany aparat z miejscem w pamięci
- ☐ Wyłączenie lampy błyskowej
- ☐ Ustawienie maksymalnej rozdzielczości zdjęć
- ☐ Wydrukowane/zebrane zgody na użycie wizerunku

Autorka materiału:

Agnieszka Pajączkowska

Konsultacje merytoryczne:

**Agnieszka Gwiazdowicz,
Izabela Meyza**

Redakcja i korekta:

Katarzyna Radzikowska

Skład:

**Julianna Kurzawska –
Studio Graficzne**

Zdjęcia wykorzystane w materiale wykonała **Pat Mic**.

Program Solidarność. Podaj dalej! (SAY) jest współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus + i prowadzony przez: La Ligue de l'enseignement – Francja, Fundacion CIVES – Hiszpania, CMS, Center for Peace Studies – Chorwacja, Humanitas – Słowenia, ARCI – Włochy, Fundację Szkoła z Klasą – Polska.

Erasmus+

**Fundacja
Szkoła z Klasą**